

గాంధినీతిశత

కం. శ్రీవాణీ గౌరీశుల
భావంబున దలచి శక్తి
దేవీవర సుతుఁ గొల్చియు
శ్రీవెలయఁగ నొకశతకము • జెప్పెద వత్సా.

కం. ఆకర్ణింపుము బాలక!
ప్రాకట జాతీయ నీతి • వాక్యంబుల నే
నేకోత్తరముగ నుడివెద
నీకవి యొగ్గి నీవు • ప్రీతిన్ వత్సా.

కం. మును ప్రహ్లాదుని బ్రోచిన
ఘనమున ద్రౌపదిని గరుణ • గాచిన వానిన్
మనమున స్మరియింపుము నీ
వనవరతము [illegible] క్షేమములు • కలుగును వత్సా.

కం. అరవిందు తిలకు లజపతి
గురు నీల గాంధీ మహాత్మ • కులనాలీ శో
దరులను నీ మాహసమున
నిరతము భజియింపుమయ్య • నెమ్మని వత్సా.

కం. జననియును జన్మ భూమియు
మనమున దలంపోయ స్వర్గ • మాన్యంబగుచున్
దనరు నను నార్యవచనము
వినవే చెవులార నీవు • ప్రీతిన్ వత్సా.

కం. ఇదిమే భారతవర్షం
బిదియే మన రత్న గర్భ • హిందూ దేశం
బిదె! దేశజనని నీమెను
ముదమున భజియింపు సతము • ముందుగ వత్సా

కం. అరుగురు చక్రవర్తులు
నారయ పదునారుగురు మ • హా రాజవరుల్
ధీరత పాలించిన యా
భారత దేశంబె! యిద్ది • వసుధన్ వత్సా.

గాంధీనీతి శతకము.

కం. మన దేశంబున కుత్తర
మున గలవు హిమాలయాఖ్య ♦ భూధరములు ది
క్కున మూడాడు వైపుల మహా
వననిధి యలరారు చూడు ♦ వసుధను వత్సా.

కం. ఈ సరిహద్దుల మధ్యను
భాసిలు నొక కోటభంగి ♦ పరి పంథులకున్
నసుకరమై రత్నకనక
కాసారం బగుచు భరత ♦ ఖండము వత్సా.

కం. ఖ్యాతిం గాంచిన కృష్ణయు
గోతమి కావేరి సింధు ♦ గంగానదులున్
ప్రీతి నొనర్పగ పంటల
చేతస్థుల తూగు గాదె ♦ చెలువుగ వత్సా.

కం. ఆనందంబగు కొండలు
కాననములు గలిగి మిగుల ♦ కనులకు విందై
జ్ఞానులకును గేహంబై
మానవులకు నెలవునగుచు ♦ మహిలో వత్సా.

గాంధీనీతి శతకము.

కం. ముప్పది కోటుల భిక్షల
నొప్పుగ గనిపెంచుచుండె • నోరిమి మీరాలిక్
ఎప్పటికైనను మానవిరా
యప్ప ఋణంబకట దీర్ప • నగునే వత్సా.

కం. మును పృథ్వీ భూపతితో
జని హైందవ రాజ్యలక్ష్మి • పాలించితో
డనె పృథ్వాదీయ రాజ్యము
విను వీధిక నగసిపోయె • వినరా వత్సా.

కం. అకటకటా మన పూర్వుల
ప్రకటిత చరితంబు విన్న • వారికి మనకున్
తెక దేర హస్తి మశకము
లకుగల భేదంబరయుగ • లదు సుమి వత్సా.

కం. మన పూర్వులెన్నడైనను
కని విని యున్నారె! భువిని • కటువులుగలవా
చును నానాటి కకట మన
కొనగూళ్ళను వరాయుకటవు • లుడుగక వత్సా

౪౧. వాటంబుగ మనమిప్పుడు
పాటుబడిన కలవు లిచట ♦ వసియించుకోట్లా
రాటమున నూలు వడికిన
కోటులకొలదియు ధనము మి ♦ గులదే! వత్సా.

౪౨. రాట్నంబె సౌఖ్యరూపము
రాట్నంబె విరాట్స్వరూపి ♦ రాట్నమె సిరియున్
రాట్నమె మనప్రియ మిత్రుడు
రాట్నము మన మొత్తు విడువ ♦ రాదుర వత్సా.

౪౩. రాట్నంబె విష్ణు చక్రము
రాట్నంబే పాశుపతము ♦ రాట్నమె పవియున్
రాట్నంబే గాండీవము
రాట్నంబే మన శతఘ్ని ♦ రణమున వత్సా

౪౪. రిమాటులను శేవిద్వన్నను గదు
తవా తవాబడి తేలుచ్చుచుంటు ♦ దద్దమ్మలకా
యుద్ధమునగ సౌఖ్యము లబ్బుట
గ్రహాచార పశంబె! వాది ♦ గతిమనమ వత్సా

గాంధీనీతి శతకము.

కం. దేశో ద్ధరణంబునకై
లేశంబభిమాన మైన ♦ లేకయె ధరణిన్
పేశమునకు బోరల బడుదు
రాశాపరుల కెటు మోక్ష ♦ మబ్బును వత్సా

కం. ప్రాకట యశంబు గాంచక
యాకటి పొట్టకు భుజించి ♦ యల్ప సుఖంబుల్
జేసిన నేమి ఫలంబిల
కాకులు జీవింపవె! చిర ♦ కాలము వత్సా

కం. క్రూర మృగంబులు దలపగ
కారణముగ ప్రాణులను ♦ గలచువిధమునన్
ధారుణి నెల్లెడ సాధుల
క్రూరులు బాధింతు రెపుడు ♦ గొంకక వత్సా

కం. ధరణీస్థలిని నహింసా
పరమో ధర్మమనను నార్య ♦ వచనము వినవే
అరినైనను హింసింపక
కరుణాస్వాంతు వంగ వలయు ♦ గ్రక్కున వత్సా

కం. మడుగు తనంబున మనలకు
నిడుములె లభియించు నబ్బ ◆ దెన్నడు సౌఖ్యం
బడకువ గల్గిన యెడ కే
యొడ్డైన సుఖంబె! కల్గు ◆ నిలప్పై వత్సా

కం మును సహూషుం డింద్రుండై
మునులను బాధించిగాదె ◆ భుజగంబయ్యె౯
తనకెంత కలిమి యున్నను
వినయంబున గాని నరుడు ◆ వెలయునె వత్సా

కం ధనమే మూలము జగతికి
వినయంబే మూలపరతకు ◆ విస్తృత పైస్యం
బునకు వివేకమె మూలము
గానమె మూలంబు సుమ్ము ◆ కౌమ్రఖవత్సా

కం మును క్రూర రాక్షసావళి
మునులను బాధించి నటుల ◆ మూర్ఖులు మదిలో
కనికర మెఱుగక గ్రాతిం
ధనమెవ్వరైన నిను నలుక ◆ జెందకు వత్సా

గాంధీనీతి శతకము.

కం. దివిజేశుఁడు హనుమంతుని
పవిచేకొని కొట్టఁ బడగ ♦ భావంబున నా
దివిజుల నెల్లఁ గలంచెన్
పవనుం డసహాయవాద ♦ పరుఁడై వత్సా.

కం. అసహాయోద్యమ ఫలమతి
రసభరితము దానినంద ♦ రాదుగ! ధరిపా
లసులకు బానిసలకు తా
పసుల కరతలామలకము ♦ పరమము వత్సా

కం. అసహాయోద్యమ మటు దు
ర్వ్యసనమునకు హేతువంట ♦ స్వాతంత్ర్యమునీ
వ్వసుధన్గాన నిటుగాదట
కసుగాయల కేమి దెలియ ♦ గలదుర వత్సా.

కం. బోధింప దెలియకున్నను
సాధకమున దెలియనగును ♦ సకలంబరయన్
శోధింపగ పురుషునకును
సాధింపగ రానిదేది ♦ జగతిన్ వత్సా

౩౦. జాతీయత మన హిందూ
జాతికి లేదంటు బాని సల్పెను మనకున్
ధాతలిఖించిన వ్రాతట
భూతలమున నిట్టి వింత ♦ బుట్టెనె వత్సా

౩౧. అరయం గోవాకు శత్రువు
నతనికి శాంతంబె గొడవు ♦ సరకింపవసన్
పరతంత్రము స్వాతంత్ర్యమె
పరమసుఖము రాట్నమెమనుస ♦ భాగ్యమువత్సా

౩౨. స్వాతంత్ర్యమె సంతోషము
స్వాతంత్ర్యమె స్వర్గలోక ♦ సౌఖ్యంబరయన్
స్వాతంత్ర్యమె సిరి సంపద
స్వాతంత్ర్యమె గౌరవంబు ♦ జగతిని వత్సా

౩౩. పరతంత్రమె దుఃఖాంబుధి
పరతంత్రమె ఘోరనరక ♦ మరయంబనిజా
పరతంత్రమె దారిద్ర్యము
పరతంత్రమె హానిసంబు ♦ వసుధను వత్సా

గాంధీనీత్రి శతకము.

కం. కాదు సుమీ శాసనసభ
రాదు సుమీ కాటకంబు • రహింబున్నఁ
ఖేదము సుమి దౌర్జన్యము
శ్రీపము సుమి కాంగ్రె సాక్ష • స్థిరముగ వత్సా

కం. మును జాపాన్దేశస్థులు
మన లేదో కా! హీనదశను • మనకన్న, బలం
బున భాగ్యంబున ఘనులే!
కను వారల గతిని నేడు • కనుల వత్సా

కం. తంత్రం బెట్టిదో! యోజుగము
మంత్రబలము లేమ మనకు • మహినేటుటకున్
తంత్రంబుననే మనకు స్వ
తంత్రములభియించు నింక • తథ్యము వత్సా

కం మద్యమె ఘోర నిశాచరి
మద్యమె మన భరత దేశ • మాతృకుజంబుఁ
మద్యమె మన దారిద్ర్యము
మద్యమె పరవశుల జేయు • మనుమర వత్సా

కం. ధనమా నాశనమగు సుమి
తనువా చెడిపోవు బుద్ధి ♦ తక్కువయగు సూ
జనులా చులకం జూతురు
గనుకన్మద్యంబు గోరిల ♦ గడగకు వత్సా

కం. మత్తుపదార్థంబుల గొని
వృత్తుల త్యజియించి యకట ♦ వికలత్వమునన్
ఇత్తెఱగున నుంటిమిగద!
యెత్తిగిలన్ చోటులేక ♦ యుర్విన్ వత్సా

కం. జాతీయవిద్య గఱచిన
ఖ్యాతియు నీతియు లభించు ♦ కలుషములుడుగున్
జాతికి గౌరవమేర్పడు
మూతిని మీసంబునిలుచు ♦ మాప్పిరి వత్సా

కం. విద్యయె నృపపూజితముర
విద్యయె కీర్తిప్రదంబు ♦ విద్యయెధనమున్
విద్యయె మణిభూషణముర
విద్యయె సుజ్ఞానమొసగు ♦ వేల్పుర వత్సా

కం. విద్య నేర్పింగినవాడొక
యొప్పునుమీ దలఁపమేలు • యొద్దైన సిలన్
మొద్దైన కైల్గ్రముగాంచిని
సుద్దులు వేయేల నిదియె • సూక్తిఁ! వత్సా

కం. స్త్రీవిద్య కూడదంచును
శాపకముగ బల్కుచుండు • కాపురుషులిలన్
ధీవరులయ్యాది తెల్పని
భావంబున దలపరెన్నడు • బలుకగ వత్సా

కం. తరిగొండ వెంకమాంబయు
స్మారి మొల్ల నాటికి వనమందు • మహిమ చేగని
తరుణీమణి లీలావతి
విరచించెనె! గణితమొకటి • వెలయగ వత్సా

కం. స్త్రీలకు స్వాతంత్ర్యంబిడ
జాలనిమనకేటులు గల్గు • స్వాతంత్ర్యంబుల్
కాలికి వచ్చిన స్త్రీవలె
నాలినిగనుగొనుట నీకు • న్యాయమె! వత్సా

కం. మును రాజపుత్ర దేశపు
వనితామణు లెంతమంది ♦ ప్రాణంబులు భం
జనపడుదున విడిచిరకట
వనదేశ సుఖంబు కొఱకు ♦ మఱిగాంచితె వత్సా

కం. వినవాగులు గృహచ్ఛిద్రము
లను జెప్పకుమిట్టి గుట్టు ♦ లొరులకు జేటౌ
నను వాక్యమీ వెఱుంగవె
మనమున నీమాట నెపుడు ♦ మఱువకు వత్సా

కం. జూదమున ద్రాగుడబ్బును
జూదమునగలుగు జార ♦ చోర్యాంబుల
జూదమున సిరియుబోవును
జూదమునసే కలుగు నమిత ♦ శోకము వత్సా

కం. మును ధర్మరాజు దుర్యో
ధనునితోడను జూదమాడి ♦ తగని యిడుమలన్
కనియెను గాదే వనముల
మనమున 'నామాట నెపుడు' ♦ మఱువకు వత్సా

౫౧. పలుసకు జూదంబువనే
కలిగెన్ రాజ్యచ్యుతియును ♦ కాంతారమునన్
కుందగ నివసించుటయును
తలపకుమీ జూదమాడ ♦ దగదది వత్సా

౫౨. కనుమైకమత్యమొదవగ
అనుకూలంపు బోధులెల్ల ♦ హతమైరిగదా
మనమందర మొక్కటైనను
గనము? స్వాతంత్ర్యమొక్క ♦ క్షణమున వత్సా

౫౩. ఇల సంఘీభావంబున
గలదు మహాశక్తియొకటి ♦ కాపున మనమే
వలనైన నైకమత్యము
గలిగియు మెలగంగవలయు ♦ గ్రక్కున వత్సా

౫౪. చదువులలో మర్మములను
జదివియు జ్ఞానంబుగాంచి ♦ స్వాతంత్ర్యముకై
మదిగోరుము ననవరతము
సదమలమతి జీవులకు సేవ ♦ సల్పుము వత్సా

కం. వెలవెలఁదుల వలలోఁ బడి
కులకాంతలఁ గలచునట్టి ♦ కూళలు జగతిన్
గలరుగదా! వారలగతి
తిలకింపవె తత్పథమున ♦ దిగకు వత్సా

కం. తలపున మాటల క్రియలను
వలపుం దోఁపంగ నీకు ♦ పరవనితలపై
నెలమిని వినవే! పరదా
రలు మాతృసములను సూక్తి ♦ రత్నము వత్సా

కం. ధరణిజ చెరగొని లంకా
వరుఁడల రావణుఁడు గనఁడా! ♦ భండనమందున్
మరణము, వాలియుఁ జావఁడె
పరసతి నాసించి యెవఁడు ♦ బ్రతికిరి వత్సా

కం. ధర్మము గాపాడన్వలె
మర్మముగా బ్రతుకవలయు ♦ మనుజుండెపుడున్
కర్మిష్ఠుఁడై మనవలయును
నిర్మల యశమందవలయు ♦ నేలన్ వత్సా

కం. పతిభక్తి గలయాడే! సతి
సతతోచితదీక్షవాడె • పతిరాజగలస్
గతి నెఱిగినవాడే యతి
యతి నెఱిగినవాఁడె కవిర • అరయఁగ పత్నా

కం. రసపుష్టి లేనికవితయు
కుసుమంబులు లేని సోలబము • గుడి లేని పు
బసువులు దొరఁగినసేనను
పసిబిడ్డలు లేనికొంప • వ్యర్థము పత్నా

కం. అప్పయు నమ్మయు నన్నయు
జెప్పిన యేపనియునైన • చెచ్చెరనీవుస్
ఒప్పుగ జేయుచునుండుము
తప్పంచుక తెపుగలోటు • తగపని పత్నా

కం. తలిదండ్రుల బాధించెడు
పలుగాకి ముఖంబుజూడ • పాపమటంచున్
పలుకగవినవే వారల
గొలుచుచుండుము గొలువు • మెప్పు...

కం [illegible]

[illegible] ♦ [illegible]

చెలిమి [illegible]

తలి[illegible] మాట [illegible] ♦ [illegible]

౪౧. [illegible]

[illegible] ♦ [illegible]

నా[illegible] పేర్మిమి [illegible]

[illegible] ♦ [illegible]

౪౨ [illegible]

[illegible] ♦ [illegible]

[illegible]

[illegible] ♦ [illegible] త్రా

౪౩. [illegible] వంతులు[illegible] నె[illegible]డు

కలహాముగోని చెయ్యి జేయు ♦ గలుగు [illegible]

బలిమిని గన్నా[illegible]లుగను

సిలుగులు బెట్టంగ గలరు ♦ స్థిరమది వర్షా.

కం. అంగుల గేలిన్వులుపకు
వాంగ్మూలకష్టంబు నలిచి ♦ పరుషవచనముల్
సంధింపకు సిహితయముగ
ఒంగిపుటలు గారవించు ♦ శాంతి వత్సా.

కం. బడిలో నల్లరిసేయకు
వడివడి బగు వెత్తగోకు ♦ పడియు పవనిక
కడజాతి బాలురను నీ
తడజేసిచి గారవించు ♦ సుపంపది వత్సా.

కం. పెండలకడ లేచియు ము
న్నందుగ దేవునిభజించి ♦ మాంపము పితుక్
పొందగ పాఠముజదివియు
నందరు సొత్సాగ సాడికి ♦ నగుకాము వత్సా.

కం. ఉరుభక్తిగలిగి సేవన
వరతము గురువులభజింపు ♦ భాషింపకుమీ
పరవారలతో నమితము
కరుణార్ద్రవులను నెల్ల ♦ గాంచుము వత్సా.

కం. సిరిగల దినములలో సుజ
దౌర్భాగ్యాతిశయమున [illegible] ♦ [illegible]
దరి జేరకుండు [illegible]
సరకైనడిగరు చుట్టరికి ♦ [illegible] సత్యా.

కం. కలిమియు లేమియు రెండును
తిరుగాడుచునుండు [illegible] ♦ [illegible]
కలిమియు చెప్పదు లేమియు
పలుకదు రా పోదు నను ♦ వసుధ [illegible] సత్యా

కం. కళవళ మేటికి లేమిని
కలిమిని [illegible] నేల ♦ వ్యాకులమందస
తలపగ [illegible]
వలె [illegible] కలిమి లేమి ♦ [illegible] సత్యా

కం. పుట్టినప్పుడు దెచ్చితిరే
గిట్టినపుడు గొనిచనెదరే ♦ కిరులవిధమునన్
పొట్టకుదిచచ్చెదరట
కట్టా! లోభులకెట్టి ♦ కర్మము సత్యా

కం॥ [illegible]
[illegible] ♦ [illegible]
[illegible]
[illegible] లోకు [illegible] ♦ [illegible] వత్సా.

కం. [illegible] వాడిల [illegible]
[illegible] ♦ [illegible]
[illegible]
[illegible] ♦ [illegible] వత్సా.

కం. [illegible] లోకు [illegible]
[illegible] ♦ [illegible]
[illegible]
[illegible] ♦ [illegible] వత్సా.

కం. మ్రొలసెంచిన ధనికులకడ
హీనులపగిది జేయుదురంచు ♦ [illegible] హీనజనముల్
బ్రతికి యొనర్థనుడన్నను
బలిమూలిన [illegible] ♦ [illegible] వత్సా

కం. ధ్యానముకన్న వేరెని
ధానమును మనంబునకు ♦ ధనవర్షములున్
జ్ఞానంబులొండు దొడవును
గానగనేరెడను నేను ♦ గదా వత్సా.

కం. తెప్పలుసచక్రదండంబును
అవనీశానిసేవనరయ ♦ నభిమానంబున్
ఇనమును చంద్రునికాంతియు
దనలించెడి వెలుగున మైత్రి ♦ దలపకు వత్సా

కం. ఆకొని వచ్చినవారిని
వాకిట నిలబెట్టబోకు ♦ పాపంబౌ దవ్వున్
నాకును గిలిగినమాత్రమె
చేకొట్టక బెట్టుమదియె ♦ శ్రేయము వత్సా

కం. హితగురు బంధుజనంబుల
నతిధుల సత్యవ్రతులను ♦ యాచకపతులన్
సతతము పూజించినచో
శ్రీకరమగునుగాదె ♦ సిరులును వత్సా

కం. అడవుల పాండవులిడుముల
జొచ్చెరే మాండవ్యమునియు ♦ బడడెకొ అర్క
కుడువక ప్రాకృతిఫలమౌ
వ్యాపమిలాటి చనంగనోపు ♦ వసుధన వత్సా

కం. మునివరు నవమానించిరొ
ఘనుడిల ప్రద్యుమ్నుడనెడు ♦ క్ష్మానాథుడిలన్
వనగజయోని జనించను
వినుమపమానింప దగదు ♦ పెద్దల వత్సా ౯.

కం. నెలగల కాలంబిట్టి వృథ
సలుపంగా దగదు నీకు ♦ జగదీశుమదిన్
దలపోయుము ననవరతము
గలపనులను నిర్వహింప ♦ గాదగు వత్సా

కం. మనుజుండిహలోకంబున
మననలయును భక్తియోగ ♦ మార్గస్థుండై
కనుగొన నాత్మయె నిత్యము
తనువే నిత్యంబుగాదు ♦ ధరణిన్ వత్సా

కం. విదుషీమణిశ్రియంబును
బడయుము పురుషార్థవరసి ♦ వ్యామోహములన్
బడియుండకు మిహపరముల
గడియింపగ నీవు సతము ♦ గడగుము వత్సా

కం. కనువిచ్చి చూచినప్పుడు
గాందువు బ్రహ్మాండములను ♦ గని మానసచో
గనబడు నేయవి కనులకు
మనమున నమ్ముమవియెల్ల ♦ మాయర వత్సా

కం. సత్యంబె యాత్మ దలపన
సత్యంబే యఖిలమరయ ♦ సర్వేశుఁ గనన్
గత్యంతరంబు కొఱకై
పరిత్యాగమర్పింపుమాత్మ ♦ భక్తిని వత్సా

కం. మలమూత్ర రక్తమాంసము
లలరెడు దేహమురయిద్ది ♦ యాత్మకు మదిలో
దలపంగా గద్దెకుగాను
ఇంకా తనులాత్మయెత్తె ♦ నెన్నియొ వత్సా

కం. ఇంటను [illegible]
[illegible] ♦ విన జీవుంకున్
కు టియు [illegible] రింపును
[illegible] ♦ నరియుగవత్సా

కం. [illegible] మారిణాము జీవికి
[illegible] ♦ మాఖవకుసతము[illegible]
తప వేకు[illegible] తెఱలునో
[illegible] ♦ జగతిని వత్సా

కం. [illegible]
[illegible] ♦ దవురకు మొకితో
లొబ్బమ్ముసుమీ [illegible] దేహం
బిమ్ముహీని నిర్మంబటు[illegible]చు ♦ నెంచకువత్సా

కం. శ్రీషరులకొసగు [illegible]కము
వాడు వదనె[illegible]కు[illegible] ♦ బంగారంబు[illegible]
గోడకుబూసిన వెల్లయు
కూడిము రావుసుమీ మనకు ♦ గొన[illegible] వత్సా

కం. వ్యక్తియు దేశోద్ధరణా
సక్తియు భక్తియు పరహిత • శక్తియు విద్యా
రక్తియును సూనృతవచః
సూక్తి గలిగి మెలగవలయు • సుమ్మీ ఇల వత్సా

కం. మన దేశము మనభాగ్యము
మనజాతియు మనసునీతి • మన చరితము కటా
కనివిని యెన్నడెరుంగని
గానములు నేడబ్బవు గను • గొబ్బున వత్సా

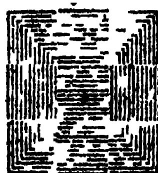
కం. ఎన్నడు స్వారాజ్యమలవడు
నన్నడు గదా నైకమత్య • మేర్పడును రయం
బెన్నగు స్వాతంత్ర సుఖమును
కన్నుల పండువుగ మనము • గాంతుము వత్సా

కం. అన్నిటికి మహాత్ముండే
మన్నాదరు నిర్వహించు • సర్వస్థలిలోన్
మన్నల జూచ్చాదవిక నా
పన్న శరణ్యుండు జేయు • పనులన వత్సా

కం. మంగళము మహాత్ములకును
మంగళము రయాంధ్రదేశ • మాతకు నెప్పుడున్
మంగళము భారతాంబకు
మంగళము ర దేశభక్త • మణులకునవతాన్

క. సరసత నీ మృదుశతకము
సరగున జాతీయపాఠ • శాలలయందున్
గురువర్యులు బాలకులకు
గిఅద్దిగవల్లి సూర • కవి రచియించెన్

సంపూర్ణము.

ధనలక్ష్మీ విలాస్ ప్రెస్ భీమవరము